

Галина Чуба

Ягеллонський університет

УКРАЇНОЗНАВЧІ СТУДІЇ В ЯГЕЛЛОНЬСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Кафедра українознавства Ягеллонського університету була створена у 2003 році на факультеті міжнародних та політичних студій. Початково була складовою одиницею Інституту регіональних досліджень, проте з 2005 року виділилась в окрему одиницю, влившись разом з іншими в структуру факультету.

Слід зауважити, що факультет міжнародних та політичних студій – один із наймолодших у краківському виші, створений у 2000 році, перші ж студенти розпочали тут навчання у жовтні 2001 році. Початково до складу нового факультету входили три інститути: Інститут політичних студій та міжнародних відносин, який виділився з факультету права та адміністрації, Інститут полонійних та етнічних студій (що попередньо існував як позафакультетська одиниця) та тоді новостворений Інститут регіональних студій. Головною метою заснування останнього було створення науково-дидактичної одиниці, що зосередилася б на дослідженні культурних процесів в різних регіонах світу: в Європі, Північній Америці, Азії. Така проблематика дедалі частіше ставала об'єктом дослідження, а відповідні курси з'явилися в науково-дидактичній пропозиції насамперед філологічних спеціальностей, проте переважно як додаткові факультативні предмети. Тому й виникла ідея об'єднати ці розрізнені дослідження та окремі дидактичні пропозиції в одній структурі, надавши їй нову спеціалізацію – культурознавчу. Така реорганізація навчально-дидактичного процесу дозволила створити одну навчальну спеціальність – культурознавство із різними спеціалізаціями. Специфіка навчання в Інституті регіональних досліджень полягала у комплексному вивченні багатьох аспектів культури у їх взаємозв'язках водночас з урахуванням специфіки конкретного регіону. Саме тому в Інститут регіональних досліджень, де уже діяли кафедри росієзнавства, американістики, європеїстики, Близького та Далекого Сходу, у 2003 року влилась й кафедра українознавства, що «відбрунькувалася» від Інституту східнослов'янської філології.

Протягом одинадцяти років існування структура факультету дещо змінилася, частина кафедр перетворилася на окремі інститути.

Сьогодні таких на факультеті шість: Інститут політичних студій та міжнародних відносин, Інститут американістики та вивчення польської діаспори, Інститут європеїстики, Інститут Росії та Східної Європи, змодернізований Інститут регіональних досліджень (що займається проблемами мультикультурності та мультиетнічності), Інститут Близького та Далекого Сходу; сьомою одиницею, яка здійснює навчання студентів, є кафедра українознавства.

Метою створення кафедри україністики було об'єднання «різновекторних» досліджень культури України, що їх проводили окремі працівники, часто на різних факультетах, «під спільним дахом» та створення такої дидактичної пропозиції, що, крім знання мови, давала б студентам широкі знання про Україну, її історію, літературу, релігійну, філософську думки, географію, сучасну політичну та економічну ситуацію, її міжнародні відносини у різний час на різних рівнях (політичному, економічному, культурному), зокрема польсько-українські. Отже, уже в своїй основі кафедра україністики передбачала інтердисциплінарність досліджень та широкий спектр обговорюваних на заняттях проблем.

Навчання на кафедрі українознавства здійснюється на двох кваліфікаційних рівнях: ліценціата (шість семестрів) та магістра (чотири семестри). Після закінчення навчання випускник володіє загальними (ліценціат) або поглибленими (магістр) знаннями про культуру, літературу, історію України, її відносини з безпосередніми та культурно близькими сусідами, знає реалії сучасного життя в Україні, основи її законодавства, економіки, політичної системи. Успішно завершивши навчання на кафедрі українознавства, випускники отримують диплом за спеціальністю культурознавство із зазначенням відповідної спеціалізації (українознавство). При кафедрі діє також аспірантура [1].

Програма навчання передбачає три блоки занять: загальнообов'язкові, культурознавчого профілю (теорія культури, соціологія культури, методика дослідження культури тощо) та факультативні (спеціалістичні). Зокрема, студенти першого рівня кваліфікації (ліценціату) вивчають такі спеціалістичні модулі, як вступ до українознавства, історія України, сучасна зовнішня та внутрішня політика держави, українське суспільство, історія української культури (середньовічне мистецтво, українська культура до XVIII ст., сучасне українське мистецтво, український фольклор), література України (різні періоди), історія українського театру, українська музична культура,

географія та культура регіонів, місце України в Європі та у світі, сучасна мовна ситуація в Україні тощо.

Вивчення української мови здійснюється протягом усього навчання і є обов'язковим. Для студентів першого рівня (ліценціату) передбачено 60 годин мови протягом кожного семестру (чотири години щотижня). Для студентів другого рівня (магістрів) по 60 у перших трьох семестрах та 45 в останньому. Вивчення мови здійснюється комунікативними методами відповідно до рівнів Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Випускники ліценціату завершують вивчення української мови на рівні B2, магістри, що продовжили навчання на кафедрі, на рівні C2.

Протягом дев'яти років функціонування кафедри навчання на ній завершило біля 400 студентів. Більше 250 отримало ступінь ліценціата, понад 100 – магістра. Було захищено 9 кандидатських дисертацій. Випускники кафедри працевлаштовуються найчастіше у різного роду публічних (культурних та суспільних) інституціях: редакціях газет, журналів, музеях, театрах, кіно, органах місцевого самоврядування, а також в українських інституціях у Польщі.

Окрім дидактичної роботи, працівники кафедри українознавства Ягеллонського університету проводять власні наукові дослідження. Коло їх наукових зацікавлень дуже широке: польсько-українські контакти у різні періоди, українське малярство, історія філософської думки, літературні та мистецькі явища початку ХХ ст. тощо. Нижче бібліографія праць (монографій) працівників кафедри, що вийшли друком у 2009-2012 роках:

Olga Kich-Mastej. Ukraina w opinii elit Krakowa końca XIX – pierwszej połowy XX wieku. Zdziechowski, Łepki, Feldman, «Księgarnia Akademicka» Kraków 2009;

Agnieszka Groniek. Wokół Ukrzyżowanego. Studia nad tematem Pasji w ukraińskim malarstwie ikonowym, Warszawa 2009;

Agnieszka Groniek. Szczelina światła. Ruskie malarstwo ikonowe, Kraków 2009;

Rafał Kęsek. Między konfliktem a dialogiem. Polityka Ukrainy wobec Federacji Rosyjskiej w latach 1997–2004. Biblioteka Fundacji św. Włodzimierza tom XIII, Wydawnictwo Szwajpolt Fiol, Kraków 2010;

Michał Siudak. Perspektywa dialogu polsko – ukraińskiego w środowisku paryskiej «Kultury» w latach 1947-1991 (Giedroyc, Mieroszewski, Łobodowski), Wydawnictwo Szwajpolt Fiol, Kraków 2010;

Denys Pilpowicz. Rozmowa o duchowym świecie. Hryhorij Skoworoda. Filozofia – Teologia – Mistyka, Wydawnictwo Szwajpolt Fiol, Kraków 2010;

Joanna Bobula. Miejsce, którego nie będzie. Twórcy kultury ukraińskiej wobec ideologii utopijnych 20.- 30. lat XX wieku. Wynnyczenko – Chwyłowy – Kulisz, Wydawnictwo Szwajtpol Fiol, Kraków 2011;

Галина Чуба. Українські рукописні учительні Євангелія. Дослідження, каталог, описи. Київ – Львів «Свічадо» 2011.

-
1. <http://www3.uj.edu.pl/ISR/ukrainoznawstwo/>